

גיליון הורים פרשת נח

הורים יקרים,

בפרשת נח מספר נושאים מרכזיים: נח ודור המבול, תיבת נח – ההכנות, המבול, היציאה מהתיבה, הציווים, קשת בענן, תפוצות הגויים ודור הפלגה, עשרה דורות מנח עד אברהם

לקראת השבת מצורפים חמישה סיפורים/מדרשים:

סיפור א' - לא נחתם גזר דינם של דור המבול אלא על הגזל שגזלו לשם הנאה

מדרש ב' – מעשה נטיעת הכרם של נח

סיפור ג' – ומוראכם וחתמכם יהיה על כל-חית הארץ – על אור החיים הקדוש

מדרש ד' - מעשה אברהם והפסלים

סיפור ה' - כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד

מומלץ לספר את הסיפורים עם המסר מוכן מראש ולהרחיב ולהתאים לצורך של הילדים במשפחה

שבוע טוב ושבת שלום

סיפור א' לשולחן שבת

על הפסוק "כִּי מְלֹאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם" מביא רש"י עפ"י הגמרא בסנהדרין קח. "שלא נחתם גזר דינם אלא על הגזל" מאחר שבני דור המבול לא היו חסרים טובה אחת מן הטובות שישנם בעוה"ז, נמצא שלא גזלו מחבריהם לצורך מחייתם אלא עשו כן מרעות הלב בלבד. גניבה לשם גניבה וגזלה לשם גזלה, ולכך לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל.

ומביא "הבן איש חי" רבינו יוסף חיים משל לגנב שנתפס במחותרת והובא בפני המלך לחרוץ משפטו. גזר עליו המלך גזר דין מות בתליה על עץ. ראה הגנב כי כלתה אליו הרעה מאת המלך, לכן פתח פיו בחכמה, ויאמר אל המלך: אדוני המלך ירום הודו! ככל אשר גזר עלי המלך הריני מקבל עלי באהבה. אך בקשה אחת לי מאת המלך לפני מותי! ויאמר המלך: מה בקשתך ותען. ויאמר הגנב: ישנה חכמה נפלאה שאין אדם על פני כדור הארץ יודע לעשותה מלבדי וחבל שחכמה נפלאה זו תרד עמי שאולה. על כן נפשי בבקשתי

ללמדה את המלך כדי שישאר לחכמה זו זכר בעולם ולא תאבד. וישאל המלך: מהי חכמה נפלאה זו? ויען הגנב: יודע אני לזרוע זרע באדמה אחר הכנה מסוימת וכעבור זמן קצר ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים. אמר המלך: בוא נצא אל גינת ביתך המלך ושם נראה את גודל חכמתך ובינתך לעיני כל השרים. ביקש הגנב סממנים מסויימים ועפ"י הוראת המלך מיד הובאו לפניו. שחק הגנב את

הסממנים עירבב אותם הניחם בתוך ספל מים ולתוכם נתן את הגרעין הפלאי. כשהכל מוכן ומזומן אמר הגנב כעת צריך להכניס את הגרעין באדמה, אך בכדי שיפעל את פעולתו צריך להכניסו אדם שידיו לא נגעו מעולם בגזל או בגניבה. אם יזרע בידי נקי כפיים ובר לבב וראו זה פלא, אך אם גנב ואפילו פעם אחת לא תצליח הסגולה לפעול והגרעין נבול יכול. ומכיון שגנבתי ונתפסתי במחותרת איני יכול לעשות פעולה זו ולכן בקשתי שהמשנה למלך יתחב את הגרעין באדמה! ויאמר המשנה למלך: לא אסתיר מכם, כי בהיותי נער

אבי היה שולח אותי לקניות ומפקיד בידי סכום כסף, הייתי עורך את הקניות ואומר לאבי שהקניות עלו סכום גבוה מסכום הקניה ואת הכסף הנותר הייתי משלשל לתוך כיסי וסרח העודף נשאר ברשותי. אמנם נער הייתי וצעיר לימים לכן הורתי היתר לעצמי כי על אבי מוטל עול פרנסתי והרי הוא עצם מעצמי ובשר מבשרי וכיס אחד לנו. לכן חוששני שסגולה זו לא תפעל בידי שהרי איני נקי כפיים.

פנה הגנב אל שר האוצר, ואמר לו: כבודו יכניס את הגרעין לתוך האדמה! ויען שר האוצר ויאמר: הרי הדבר גלוי וידוע שכל חשבונות הממלכה מסורים בידי ושגיאיות מי יבין. הרי אני מגלגל בשנה מחזור של מליארדי דולארים שמא טעיתי בחשבון וחיובתי את קופת אוצר המלך אשר לא כדת, ולכן איני יכול לעשות סגולה זו.

בלית ברירה פנה הגנב אל המלך, ויאמר: א"כ המלך בכבודו ובעצמו יואל נא לתחוב את הגרעין באדמה! ויאמר המלך: את חטאי אני מזכיר היום, בהיותי נסיך קט ראיתי בכספת של אבי המלך מחרוזת פנינים יפה להפליא חמדתי אותה בלבי וממחשבה למעשה לקחתי אותה לעצמי בלא רואים, לכן גם ידי אינן נקיות דיו.

אז פתח הגנב פיו בחכמה ויאמר אל המלך: אדוני המלך! שר האוצר שלך הודה שידיו אינם נקיות, המשנה למלך הודה שגנב מאביו כסף, ואף המלך בכבודו ובעצמו אמר שחמד וגנב מחרוזת מאביו. א"כ למה יצא הקצף ותחרוץ את משפטי למיתה על גנבתי, ואנכי לא גנבתי מתוך חמדה ותאוה אלא מחמת העניות שלחצה אותי ושלחתי את ידי למלא את נפשי הרעבה! וכבר אמר החכם מכל אדם: "לא יבוזו לגנב כי יגנוב, למלא נפשו כי ירעב" (משלי ו ל). ויבוש המלך ויבן כי עשה הגנב בחכמה ויחון אותו וישלחהו לחפשי.

לעומת זאת, "דור המבול" גנב וגזל לשם הנאה.

מדרש ב' לשולחן שבת

מובא במדרש תנחומא (נח, יג) על מעשה נטיעת הכרם של נח ביציאה מהתיבה. קשבא נח לטע פֿרם, בא שטון ועמד לפניו. אמר לו: מה אתה נוטע? אמר לו: פֿרם. אמר לו: מה טיבו? אמר לו: פֿרוֹתיו מתוקים, בין לחים בין יבשים, ועושים מהן יין המשמח לַכְבוֹת. אמר לו שטון, בא ונשתתף שנינו פֿרם זה. אמר לו: לחיי. מה עשה שטון? הביא כֶּבֶשׂ וְהִרְגוּ תַחַת הַגֶּזֶן, אֶחָד קֹדֶם הַבֵּיא אֶרֶץ וְהִרְגוּ שֵׁם, וְאֶחָד קֹדֶם הַבֵּיא קוֹף וְהִרְגוּ תַחַת הַפֶּרֶם וְהִטִּיפוּ דָמָן בְּאוֹתוֹ הַפֶּרֶם וְהִשְׁקוּהוּ מִדְמֵיָו. רָמַז לוֹ, שְׂקֵדָם שִׁישְׁתָּה אָדָם מִן הַיֵּינ, הָרִי הוּא תָם כְּכֶבֶשׂ זֶה שְׂאִינָה יוֹדַעַת כְּלוּם, וְכִרְחַל לִפְנֵי גוֹזְזִיָה נֶאֱלָמָה. שְׁתָּה פֶהֶגֶן, הָרִי הוּא גְבוּר פְּאָרִי וְאוֹמֵר אֵין פְּמוֹתוֹ כְּעוֹלָם. פִּינֵן שְׁשִׁתָּה יוֹתֵר מְדִי, נַעֲשֶׂה כְּחִזְרֵי מִתְלַלְלָה בְּמֵי רַגְלִים וְכִדְבָר אַחֵר. נַעֲשֶׂה כְּקוֹף עוֹמֵד וּמְרַקֵּד וּמְשַׁחֵק וּמוֹצִיא לִפְנֵי הַכֹּל נְבִלּוֹת הַפֶּה, וְאֵינּוּ יוֹדַע מַה יַעֲשֶׂה.

צריך להבחין במלאכתו המיוחדת של השטן שמתלבש לעיתים בדברים טובים שצריך לעשותם אך אנו עלולים למצוא את עצמנו במסלול המוביל אל החטא. לכן כל ילד חייב להיות עירני להתנהגות חבריו ולדבוק בחברים שיסייעו לו להתרומם מעלה ולא חלילה ליפול מטה בעצת היצר הרע.

סיפור ג' לשולחן שבת

לאחר המבול כתוב בפרשה "ומוראכם וחתתכם יקה על כל-חית הארץ ועל כל-עוף השמים..... ובכל-דגי הים בידכם נתנו" (ט, ב). ומובא בגמרא (שבת קנא): "רבי שמעון בן אלעזר אומר, תינוק בן יומו חי, אין צריך לשמר מן החולדה ומן העכברים ועוג מלך הבשן מת צריך לשמר מן החולדה ומן העכברים, שנאמר "ומוראכם וחתתכם יקה על כל-חית הארץ וגו'" כל זמן שאדם חי אימתו מוטלת על הבריות וכיון שמת בטלה אימתו"

ומסופר על אור החיים הקדוש (ר' חיים בן עטר) שפעם אחת מושלה של העיר סאלי עמד להשיא את בתו ובקש לתפור לה בגדים מיוחדים שאת מלאכת השזירה המיוחדת ידע רבם של היהודים אור החיים. המושל ציוה את עבדיו לבקש מהרב לבצע את המלאכה וכשבאו השליחים לאור החיים סירב בטענה שהוא כבר הרוויח די מחייתו לחודש זה וכעת הוא עוסק בלימוד תורה. השליחים הנדהמים הסבירו לו זאת שוב וציינו שהוא מסתכן מאוד, אבל הרב ענה: "כבר שנשבעתי על דבר זה". אמרו לו אם כן בא עמנו למושל. הרב לא התרגש נשאר שלו, עטה על גופו את מעילו העליון, נטל את טליתו, תפילין, וספר תהילים והתלווה אל השליחים.

לבינתיים הודיעו השליחים למושל על "חוצפתו" של הרב. המושל בזעמו הגדול על הרב, ציווה להשליך אותו לגוב האריות שלא אכלו כמה ימים. והנה כשהתקרבו לכלוב של האריות נשמע נהמותיהם של האריות המורעבים. מיד הובילו את הרב לדלת צדדית ודחפו אותו פנימה בשמחה גדולה שהנה רבם הגדול של היהודים בעוד כמה דקות ימות. אור החיים הקדוש לא הראה שום אות פחד ומיד התיישב על הרצפה והתחיל לומר מזמורי תהילים בנחת. והנה זה פלא, כל האריות נתקבצו סביבו מכשכשים בזנבם ושום איוושה אינה בוקעת מלועם, כולם הסתכלו בתדהמה ובמיוחד המושל שהיה כולו באימה ופחד, כולו רוטט וציוה לשחרר את הרב, ואף העניק לו מתנות הרבה וביקש ממנו סליחה.

מדרש ד' לשולחן שבת

תחילת מלחמתו של אברהם בעובדי הפסלים:

פעם אחת היה צריך תרח ללכת והושיב את אברהם בנו למכור במקומו. הגיע אדם לחנות לקנות אמר לו אברהם: "בן כמה אתה?" אמר לו: "בן חמישים או שישים" אמר לו אברהם: "אוי לאותו אדם שמשתחוה לבן יום. התבייש אותו אדם והלך לו. לאחר מכן הגיעה אישה ובידה קערת סולת. אמרה לאברהם – קח תניח בפני הפסלים. לקח אברהם מטה ושבר את כל הפסלים ושם את המטה ביד הפסל הכי גדול. כאשר הגיע אביו שאל אותו: "מה קרה לכל הפסלים?" ענה לו אברהם: "לא אשקר לך. באה אישה אחת והביאה קערת סולתוביקשה ממני להגיש להם. הגשתי להם וכל פסל אמר שהוא הראשון שיאכל. קם הפסל הגדול הזה שהיה ביניהם לקח את המקל ושבר את כולם. אמר לו תרח: אתה משטה בי? הם יכולים בכלל? השיב לו אברהם "ישמעו אנניך מה שפיך אומר". לקח תרח את אברהם ומסרו לנמרוד.

אמר לו נמרוד נשתחוה לאש? אמר לו אברהם "נשתחוה למים שמכבים את האש". אמר לו נשתחוה למים? השיב אברהם נשתחוה לעננים שמורידים את המים. אמר לו נשתחוה לעננים? השיב אברהם נשתחוה לרוח שמפזרים את העננים. אמר לו אז נשתחוה לרוח. השיבו אברהם נשתחוה לאנשים שמסוגלים לעמוד בפני הרוח. אמר לו נמרוד אתה משחק איתי במילים? אני איני משתחוה אלא לאש והרי אני משליכך בתוכו ויבוא האלוהים שאתה משתחוה לו ויצילך ממנו. היה שם הרן שהתלבט: "אם ינצח אברהם אז אני אהיה עם אברהם ואם ינצח נמרוד אומר שאני עם נמרוד. כיוון שירד אברהם לכבשן האש ונצל, שאלו את הרן: עם מי אתה? השיב להם – אני עם אברהם. מיד השליכוהו לאש ונשרף. (תרגום מדרש רבה פרשה לח)

סיפור ה' לשולחן שבת

במדרש רבה בסוף פרשת נח מובא הסיפור על אברהם אבינו ששבר את הפסלים של תרח אביו (הובא לעיל). אברהם אבינו נתן לכל אחד מאיתנו את הכח להילחם בדעות שגויות ומקולקלות גם אם נראה שרוב האנשים חושבים אחרת. על אברהם אבינו נאמר במדרש: "רבי יהודה אומר: כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד" (בראשית רבה מב ח)

מספרים על הגאון רבי יונתן אייבשיץ, שפעם אחת נקרא אל המלך, שם עמד הכומר ושאל: "מה כוונת הכתוב: 'אחרי רבים להטות'?", הרב הסביר שכאשר יש מחלוקת בין החכמים צריכים אנו לפסוק כדעת הרוב. אמר לו הכומר: "אם כן, צריכים כל היהודים להתנצר, כי אנו הנוצרים רוב, והיהודים צריכים ללכת אחר הרוב". המלך אמר לרב שיש לו שהות של שבוע ימים כדי לענות תשובה משביעת רצון, ואם לא, היהודים יוכלו לבחור אם להתנצר או להיות מגורשים מארצו בעירום ובחוסר כל. ביום ראשון, כאשר המלך, הכומר והעם היו בבית תיפלתם, עמד הרב מחוץ לכנסייה, הסתכל לשמיים והוציא מפיו קולות התפעלות. כאשר המלך והכומר ראו אותו, הם ניגשו אליו ושאלו על מה הוא מסתכל. רבי יונתן השיב: "זהו רגע היסטורי, המלאכים כעת משוררים ומנגנים שירות ותשבחות למלך מלכי המלכים הקב"ה, שערי הרקיע נפתחו ויש רשות לחלק מבני האדם לראותם וליהנות מצלילי נגינתם. הנה, שם המלאך רפאל מנגן בכינור, בצד ימין רואים בבירור את המלאך מיכאל מנגן בעוד וקנן, המלאך אוריאל בנבל ועוגב, גבריאל על התופים ויש עוד כמה מלאכים, אותם איני מכיר אבל הם מנגנים מאוד יפה... הטו אוזן, התבוננו ותתענגו..." המלך והכומר התביישו להודות שהם לא זכו להימנות עם אותם בני האדם להם ניתנה הרשות ליהנות מהמחזה האור קולי, ולכן גם הם הרימו ראשם לשמים, השמיעו קולות של התפעלות ועשו את עצמם נהנים ממוסיקה ערבה של הרמוניה נפלאה. אנשים נוספים שהיו בסביבה ראו את המלך, הכומר ורב היהודים מתבוננים לשמים ומתפעלים. הם שאלו מה מתרחש, והכומר התנדב להסביר שכעת ניתן לראות ולשמע את נגינת המלאכים, ומי שאינו מסוגל לראות זאת, הוא כנראה רשע וחוטא. מהר מאוד התאספו במקום מאות "צדיקים" שראו, שמעו והתפעלו... אז ביקש הרב לדבר עם המלך והכומר ביחידות, מחוץ להתקהלות. הם עלו על גבעה קטנה, ואז הרב שאל אותם בכנות: "האם אתם באמת רואים ושמעתם את ניגון המלאכים?", הם הסמיקו, אבל המלך הודה ואמר: "האמת היא שלא ממש...", אז גם הכומר הודה שלא ראה ולא שמע כלום, אבל אין זה אומר כלום כי בדיוק נגמרה לו הסוללה במכשיר השמיעה...

אז גם רבי יונתן הודה ואמר: "האמת היא שגם אני לא ראיתי ולא שמעתי כלום, אבל מה אומר ומה אני? הרי לפנינו מאות אנשים שמסתכלים לשמים ומתענגים על צלילי ניגון המלאכים... הם רוב ואנו מיעוט, אולי הם צודקים ובאמת נפתחו שערי הרקיע וניתן לראות את המלאכים מנגנים ושרים?" המלך והכומר הבינו את הרמז, הם קיבלו תשובה משביעת רצון וביטלו את הגזירה שהייתה על היהודים.

המסר לילדים - לא כל דבר שהרוב עושה או חושב באמת נכון אלא אנו צריכים לדבוק בתלמידי חכמים שילמדו אותנו להבחין בדעות הנכונות גם אם אנו נהיה במיעוט.

מתכוננים לפרשה תשובות לשאלות:

נזו ודור המבול

- איזה רמז יש בשמו של נח?(בעל הטורים ו,ט) שהוא היה נח לשמים, נח לבריות, נח בעולם הזה וכו'
- מדוע נאמר בפסוק שלושה פעמים נח?(מדרש תנחומא ו,ט) משום שהוא אחד משלושה שראו שלושה עולמות
- למה רשום "נח איש צדיק תמים בדורותיו" ולא בדורו?(רש"י ו,ט) יש חלק מרבנותינו שהיו דורשים אותו לשבח וחלק לגנאי. לשבח שגם אם היה בדורו צדיקים אז הוא היה יותר צדיק מהם. ולגנאי שרק לפי דורו היה צדיק ושאלם היה בדורו של אברהם לא היה שווה כלום.
- מה ההבדל בין ההתהלכות של נח להתהלכות של אברהם?(רש"י ו,ט) באברהם נאמר אשר התהלכתי לפניו.נח היה צדיק סעד לתומכו. אברהם היה מתחזק ומהלך בצדקו מאליו

5. מדוע לא הצמידה התורה את שמות בניו של נח למילים 'אלה תולדות נח'?(רש"י ו,ט) ללמד שעיקר תולדותיהם של צדיקים זה מעשיהם הטובים.
6. סדרו לפי הסדר מהגדול לקטן: שם, חם ויפת. והוכח גם איך?(רמב"ן ו,י) יפת הוא הכי גדול שנאמר: "אחי יפת הגדול" וגם מנה את תולדותיו תחילה, והם הוא הקטן בכולם שנאמר: "וידע את אשר עשה לו בנו הקטן", ושם הוא האמצעי.
7. מדוע הוזכר שם לפני יפת ואיפה מצאנו את זה עוד?(רמב"ן ו,י) שם הוזכר לפני יפת בעבור מעלתו, וראינו את זה גם אצל יצחק וישמעאל, שלמרות שיצחק היה הצעיר, הוא הזכר ראשון, וכן אצל יעקב ועשו.
8. בגלל מה נחתם גזר דינם שיבוא המבול?(רש"י ו,י) גזל
9. מה משמעות הפסוק "כי מלאה הארץ חמס מפניהם"?(ספורנו ו,יג) כולם גוזלים זה את זה. האדון את העבד והעבד את האדון

תיבת נזו

1. כמה זמן נמשכה בניית התיבה ומדוע?(רש"י ו,יד) מאה עשרים שנים כדי שיראו דורו וישאלו ואולי יעשו תשובה
2. למה צריך לצפות את התיבה מבית(מבפנים) ומחוץ?(רש"י ו,יד) בגלל חוזק המים שלא יכנסו לתוך התיבה
3. למה לבנות את התיבה דווקא מעץ הגפר?(רש"י ו,יד) על שם הגפרית שהי גזר עליהם למות בו.
4. קנים מלשון המילה... עוד מילה נרדפת למילה זאת, ובשביל מי בנו זאת?(רש"י ו,יד) מלשון המילה קן, המילה הנרדפת היא מדור, והם נבנו בשביל החיה והבהמה.
5. מה פירוש המילה "צהר" (שתי אפשרויות)?(רש"י ו,יד) יש אומרים הלון קטן ויש אומרים מרגלית-אבן יקרה שהייתה מאירה להם.
6. מה מקור המילה "צהר"? מה תפקיד הצהר?(אבן עזרא ו,טז) מקום שיכנס ממנו האור והוא מהמילה צהרים
7. מה צריך לשים בראש התיבה?(ו,טז) צהר
8. מי היה בכל קומה בתיבה?(רש"י ו,טז) עליונה-לנח ומשפחתו, אמצעיית-לבע"ח תחתונה-זבל
9. למה היה צריך ה' לכרות ברית עם נח?(רש"י ו,יח) ברית שהפירות לא ירקבו ויתעפשו בזמן המבול ושלא יהרגו אותו הרשעים בדורו
10. למה נכתב "שנים מכל יבואו" ואח"כ נח צווה לקחת שבעה שבעה מהבהמה הטהורה?(רמב"ן ו,כ) כל הבהמות הלא טהורות יגיעו מעצמן והוא לא יצטרך ללכת להרים לצוד. בבהמות הטהורות נח צריך לקחתם בעצמו כיוון שהם יוקרבו אח"כ לעולות ולא גזר הקב"ה שיבואו מעצמם להישחט
11. כמה זמן נמשך המבול?(ז,ד) ארבעים יום וארבעים לילה.
12. מדוע נח נכנס לתיבה שבעה ימים לפני תחילת המבול?(רש"י ז,ד) היו שבעת ימי אבל של מתושלח הצדיק שחם על כבודו ועכב את הפורענות
13. כיצד נלמד שנח היה מקטני אמונה(מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול)(רש"י ז,ז) כתוב "ויבא נח מפני מי המבול" (עד שלא ירד גשם לא נכנס)
14. מה באה התורה ללמד באומרה זמן הבהמה אשר איננה טהורה? מדוע לא לומר זמן הבהמה הטמאה?(מסכת פסחים ג. ז,ח) זה בא ללמד שלא להוציא דבר מגונה מפיו, שאפילו התורה האריכה בדבריה לשם כך.

המבול

1. מי נבקעו ומי נפתחו?(ז,יא) כל מעיינות תהום רבה נבקעו וארובות השמים נפתחו
2. באיזה חודש נכנס נח לתיבה?(ז,יא) מחלוקת: רבי אליעזר אומר בחודש השני - חשוון ר' יהושע אומר חודש שני- אייר
3. מדוע נכתב בפס' יב' "ויהי הגשם" ובפס' יז' "ויהי המבול"(רש"י ז,יב) בתחילת הוריד הקב"ה גשם ברחמים שאם יחזרו בתשובה יהיו גשמי ברכה. כשלא חזרו היו למבול
4. למה הקב"ה סגר את התיבה (רש"י ז,טז) הקב"ה הגן על התיבה שלא ישברו אותה. הקב"ה הקיף את התבה בדובים ואריות שהרגו כל מי שהתקרב אליה
5. איזה בעלי חיים לא מתו במבול(חוץ מאלו שהיו בתיבה)?(רש"י ז,כב) הדגים.
6. כיצד יודעים שמי המבול היו רותחים?(רמב"ן ז,כג) שנמחו הגופות והיו למים
7. במה התקשה נח בתיבה?(רש"י ז,כג) הוא התקשה בהבאת המזון לחיות, ופעם אחת שלא הביא מזון לאריה, נשכו.
8. כמה זמן המתין נח עד שפתח את חלון התבה?(ה,ו) ארבעים יום
9. את מי שלח נח בראשונה לבוק האם ניתן לצאת?(ז,ז) העורב
10. מה פירוש המילים: "ויצא הלך ושוב" ועל מי מדובר?(רש"י ז,ז) מדובר על העורב, ושהוא הקיף רק את סביבות התיבה, בגלל שהיה חושך בבת זוגו.

11. לאיזה שליחות העורב היה מוכן להישלח? (רש"י ז, טו) לשליחות אחרת לימי אליהו הנביא להביא לו אוכל ומים בימי אחאב.
12. למה היונה הביאה דווקא עלי זית טרף? (רש"י ח, יא) היונה רצתה לרמוז שהיא מעדיפה להיות תחת חסותו של הקב"ה ולקבל אוכל מר כמו זית, ולא להיות תחת חסותו של בשר ודם ולקבל אוכל מתוק כדבש.
13. כמה זמן סה"כ נמשך המבול עד יציאת נח מהתבה? (רש"י ח, יד) שנה תמימה

היציאה מהתיבה, הציורים, קשת בענן

1. נח חשב לבד על הקרבת הקורבנות ביציאה מהתיבה. כיצד ידע? (רש"י ח, כ) הקב"ה ציווה עליו להכניס לתיבה 7 בהמות טהורות מכל סוג, ונח הבין שאם הוא הכניס יותר, סימן שצריך להקריבן.
2. מתי נכנס באדם יצר הרע? מאיזו מילה לומדים זאת? (רש"י ח, כא) משעה שנולד. המילה "מנעוריו"
3. כיצד לומדים שהקב"ה נשבע שלא יוסיף "להכות את כל חי" (רש"י ח, כא) נאמר פעמיים לא אסף שזה לשון שבועה
4. האם במשך המבול הייתה הבדלה בין יום ללילה? מהיכן לומדים זאת? (רש"י ח, כב) לא, לומדים זאת מכך שכתוב אחר המבול שרק מעתה והלאה לא ישבתו היום והלילה.
5. מה משמעות המילה "חתכם"? (רש"י ט, טב) כל זמן שתינוק בן יומו חי לא צריך שמירה מעכברים. ואילו עוג מלך הבשן מת צריך שמירה
6. מה ההבדל בין מה היה מותר לאדם הראשון לאכול לבין מה שמוותר לבני נח לאכול? (רש"י ט, טב) לאדם הראשון היה מותר לאכול רק ירק עשב ולבני נח מותר לאכול אף בשר.
7. מנה שתי סיבות לכך שה' התיר לנח לאכול בשר. (אור החיים ט, ג) 1. בזכותו החיות ניצלו. 2. הוא טרח למחיתם בזמן המבול.
8. הזכות קורבנו הגיעה הברית להצלת האנושות.
9. מה עונשו של מי שישפוך דם האדם? (ט, טו) דמו ישפך = עונשו מוות
10. למה נאמר פעמיים "פרו ורבו" בפר ח, יז ובפר ט, ז? (רש"י ט, ז) הראשונה לברכה והשני לציוי
11. מה הוא האות שנתן ה' לנח שלא יבוא עוד מבול על הארץ? (ט, יג) הקשת בענן.
12. איך קשור רבי שמעון בר יוחאי לפרשתנו? (רש"י ט, יב) בדורו לא היו נצרכים לקשת, מכיוון שהיו צדיקים גמורים.
13. איך היה לנח זמורות כדי לטעת כרם, ומה עוד הביא עימו? (רש"י ט, יח) הוא הכניס איתו לתיבה זמורות ויחורי תאנים.
14. מהיכן לקח נח את הנטיעה שנטע ביציאתו מהתיבה ומי עוד לקח משם נטיעה? (בעל הטורים ט, כ) נח לקח זאת מגן ערן וכן אברהם עשה זאת.
15. מה עשו שם ויפת לאחר שאחיהם הקטן אמר להם שאביהם שהשתכר ישן לא צנוע באוהלו? (ט, כג) לקחו שמלה והלכו אחורנית וכיסו את אביהם מבלי להסתכל
16. למה רשום: "ויקח שם ויפת" ולא "ויקחו שם ויפת"? (רש"י ט, כג) שם התאמץ, וזה נרמז בכך שכתוב "ויקח שם ויפת" ולא "ויקחו שם ויפת".
17. למה רשום "בנו הקטן" ולא בנו חס? (רש"י ט, כד) בנו הקטן שהוא היה הכי פסול ובזוי כמו שרשום בירמיהו "הנה קטן נתתיך בגוים בזוי"

תפוצות הגוים ודור הפלגה

1. למה רשום אחרי בניו של יפת את בניו של חם ולא של שם? (רמב"ן י, ב) הוא רצה לאחד את תולדותם כדי להאריך בתולדותיו של אברהם.
2. מה הכוונה שנמרוד היה גיבור ציד? (רש"י י, ט) שהיה צד את דעת האנשים והיה אומר להם למרוד ביה'.
3. מה המשמעות של הפסוק "על כן יאמר" (רש"י י, ט) כל אדם ברשע, עז פנים יכונה כנמרוד גבור ציד
4. למה אשור עזב את מלכות נמרוד? (רש"י י, יא) כיוון שראה שבניו שומעים לנמרוד למרוד בקב"ה ולבנות את מגדל בבל
5. למה נקרא דורו של פלג "דור הפלגה"? (רש"י י, כה) נתבלבלו הלשונות, ונפרצו מן הבקעה, ונתפלגו בכל העולם,
6. מה הפירוש: "דברים אחרים" (שני פירושים) (רש"י י, יא) 1. באו בעצה למרוד ביה' והציעו לעשות מגדל לעלות לרקיע ולעשות מלחמה עם הקב"ה 2. אמרו כל 1556 שנים הרקיע מתמוטט (ממבול) ולכן נעשה לו סמוכות שלא יפול
7. למה נסעו מקדם האנשים שישבו שם? (רש"י י, יא) חיפשו מקום שכולם יוכלו להיות ביחד
8. למה היה צריך לבנות את מגדל בבל מלבנים ולא מאבנים? (רש"י י, ג) כי בבל הייתה בקעה ולא היה בה אבנים.
9. מה לומדים מהפסוק: "וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל..." (רש"י י, אה) ללמד לדיינים שלא ירשיעו עד שיראו ויבינו
10. למה כתוב "אשר בנו בני האדם"? וכי מי יכול לבנות גמלים וחמורים? (רש"י י, אה) כמו שאדם הראשון כפר בטובה על האישה גם הם כפרו בטובה שעשה להם ה' שהציל את אבותיהם מהמבול
11. למי ולמה הקב"ה אומר "הבה נרדה"? (רש"י י, זא) נמלך בבית דין של מעלה מענותנות יתרה

12. כיצד מנע הקב"ה את תוכניתם של דור הפלגה? (יא, ז) הקב"ה בילבל את שפתם
13. מה פירוש המילים: "לא ישמעו איש שפת רעהו"? (רש"י יא, ז) אחד למעלה מבקש שיביאו לו לבנה וזה שלמטה מביא לו טיט.
או שהיה אחד שעמד למעלה ונפלה לו לבנה על זה שלמטה והיה פוגע בו ומת.
14. מה היה עונשם של דור הפלגה? (רש"י יא, ט) אין להם חלק לעולם הבא
15. מה ההבדל בין חטא דור המבול לחטא דור הפלגה? (רש"י יא, ט) דור המבול חטאו בחטאים של בין אדם לחברו היו גוזלים זה את זה והייתה מריבה ביניהם ולכן כולם מתו ואילו דור הפלגה היו נוהגים אהבה וריעות ולכן לא מתו אעפ"י שמרדו בה'

עשרה דורות מנזו עד אברהם

1. מי הוליד בגיל הצעיר ביותר מבין האנשים המוזכרים בפרשה? (יא, י) נחור אבי תרח הוליד בגיל 29.
2. מי מבין האנשים המוזכרים בפרשה הוליד בגיל המבוגר ביותר? (יא, י) שם בן נח, הוליד בגיל 100.
3. מי קרא את שם בנו כשם אביו? (יא, כז) תרח קרא לבנו נחור וגם לאביו קרא נחור
4. מי היו בניו של תרח? (יא, כז) אברם, נחור והרן
5. מי היה אבא של לוט? (יא, כז) הרן
6. מה הפירוש לכך שהרן מת 'על פני תרח אביו'? שני פירושים (רש"י יא, כח) 1. בחיי אביו.
2. אביו מת שתרח הלשין על אברם בנו לפני נמרוד על שכתת את צלמיו והשליכו לכבשן האש והרן יושב ואומר בלבו אם אברם נוצח אני משלו ואם נמרוד נוצח אני משלו וכשניצל אברם אמרו לו להרן משל מי אתה אמר להם הרן משל אברם אני השליכוהו לכבשן האש ונשרף וזהו אור כשדים לכן זה כאילו אביו גרם לו לכך.
7. איזה רמזים מוצא רש"י בשמותיה של שרה אמנו? 4 פירושים (רש"י יא, כט) יסכה - שסוכה ברוח הקודש
יסכה הכל סוכין ביופיה
יסכה - לשון נסיכות
שרה - לשון שררה.
8. מדוע החליט תרח לעזוב את אור כשדים ומה זה מלמד על חשיבותו של אברהם בעיני משפחתו? (אור החיים יא, לא) תרח ראה שאברהם לא מוליד באור כשדים והחליט לשנות מקום, אולי כך ישתנה מזלו.
אנו רואים שכל המשפחה היגרה למדינה אחרת רק בשביל שאברהם יוליד, וזה מראה שאברהם היה חשוב בעיני משפחתו.
9. כיצד לומדים שתרח מת בחרן ואברהם אבינו עלה לארץ כנען לבדו? (רש"י יא, לב) תרח היה בן 70 שנה כשאברהם נולד. אברהם מגיע לארץ כנען בגיל 75 (כשתרח היה בן 145). תרח מת בגיל 205 ולכן 60 שנה לפני כן אברהם עלה לארץ
10. למה הקדימה התורה את מיתת תרח ליציאתו של אברם מחרן? ומה לומדים מכך? (רש"י יא, לב) שלא יהא הדבר מפורסם לכל ויאמרו לא קיים אברם את כבוד אביו שהניחו זקן והלך לו לפיכך קראו הכתוב מת, ועוד שהרשעים אף בחייהם קרויים מתים והצדיקים אף במיתתן קרויים חיים